

3 ŽINGSNIŲ METODAS KAIP BROLIŲ-SESIŲ KONFLIKTUS PAVERSTI DRAUGYSTE

Konfliktai tarp vaikų - kiekvienos šeimos gyvenimo dalis. Šeimose, kuriose auga ne vienas vaikas, tai gana dažnas ir visiškai normalus reiškinys. Vaikai kovoja, pykstasi, konkuruoja dėl įvairių dalykų – dėmesio, daiktų, ne taip pasakytų žodžių ir kt. Kas tai bebūtų, tačiau konfliktai visada atskleidžia vaikų skirtingus norus ir nepatenkintus poreikius. Tuo tarpu, tėvams, tenka užduotis išmokyti vaikus tuos poreikius susiderinti ir taip išspręsti konfliktą.

Vieną iš konfliktų sprendimo būdų siūlo Dominic Barter (Brazilija) - tai konfliktų sprendimo sistema “Restorative Circles” (“atkuriamieji ratai”). Konfliktai sprendžiami su atjauta, nelieta nuoskauda, sužinome konflikto esmę. Ši sistema susideda iš trijų stadijų, einančių rato principu: konflikto dalyvių nustatymo, susitarimo dėl tolimesnių žingsnių ir rezultatų įvertinimo. Siūlau išbandyti šį metodą, nes:

- tai greitas ir į dabartį orientuotas;
- dalyviai įtraukiami į vienas kito išklausimą ir patys siūlo sprendimus (*tai apsaugo mus nuo neveiklumo, kai nežinome kaip išspręsti konfliktą ir nuo bejėgiškumo, kai tiesiog negalime kontroliuoti situacijos; nuo teisėjo vaidmens*);
- atkuria taiką ir ryšį tarp dalyvių - nelieta nuoskauda, keršto, pykčio (*kaip paprastai būna, kai trečioji šalis, net ir kokia geranoriška, pasiūlo savo sprendimą*);
- tai tiesiog kitoks požiūris į konfliktą.

3 žingsnių metodas

1 žingsnis. Suteikite erdvės.

Giliai, ramiai įkvėpkite ir kuo anksčiau nutraukite ginčą, jeigu pastebite, kad ginčas vis labiau aštrėja. Pakvieskite ginčo dalyvius susėsti, kad jie vienas kitą matytų. Visi turi teisę pasisakyti ir būti išgiršti. Paaiškinti, kad mes turime išgiršti vienas kitą ir priimti visiems priimtina sprendimą.

2 žingsnis. Tarpusavio supratimas.

Šiame etape turite suteikti galimybę kiekvienam dalyviui pasisakyti ką jis nori, kad kiti žinotų. Pirmenybę pasisakyti galima suteikti pvz. pagal amžių, ar kuris labiausiai nusiminęs, ar kuris mažiausiai moka klausytis ir pan. Jūsų klausimai šiuo metu: “*Ką nori pasakyti, kad kiti (arba pvz. Jonas) žinotų?*”. Kai jau gaunamas atsakymas, tada paklausti “*Ką tu išgirdai iš Jono?*” “*Ar tai yra tai, ką norėjai išgiršti?*” ir pan. Tada toliau seka tie patys klausimai, tik dabar atvirkščiai – kuris klausėsi kalba, o tas kuris kalbėjo tyli. Jeigu kuris nors tyli ir nenori pasisakyti, tada galima tiesiog pasiūlyti atspindėti, ką galėtų kitas galvoti ar kaip galėtų jaustis, remiantis kūno kalba. Kūno kalba (pvz. sukryžiuotos rankos ar piktas veidas ir kt. gali daug pasakyti apie savijautą ir be žodžių).

3 žingsnis. Veiksmų planas.

Kai jau visi pasako, kad jaučiasi suprasti, jūs turite JUOS paskatinti siūlyti idėjas, kaip būtų galima išeiti iš šios situacijos. Jūsų klausimai: “*Ar kas nors turite minčių, kaip išeiti iš šios situacijos?*”, “*Ar tai tinka visiems?*”. Stengtis nevartoti frazės “*išspręsti problemą*”, norint pabrėžti, kad konfliktas nėra problema, o galimybė dirbti kartu, atkurti ryšį ir geriau vienas kitą suprasti.

Žemiau pateikiu pavyzdžių, kaip realiame gyvenime šis procesas atrodo. Vaikai nebūtinai turi būti broliai ar seserys, bet sėkmė didesnė, jeigu vaikai Jus pažįsta ir Jumis pasitiki.

1 pavyzdys. Žaidžia kelionę (Aronas 8 m., Ieva 3,5 m., Kajus 6 m.).

Ieva: „Mama!!! Aronas ir Kajus neleidžia su jais žaisti!“

Aš: „Aronai, ar gali pas mane ateiti? Ačiū. Ieva, **ką tu nori, kad brolis žinotų?**“

Ieva: „Aš noriu žaisti su jais!!!“.

Aš: „Aronai, **ką tu dabar išgirdai iš sesės?**“

Aronas, vartydamas akis, susierzinęs pasakė, „Ji sakė, kad nori kartu su mumis žaisti. Bet...“.

Aš greitai įsiterpiau: „Palauk minutę. Ieva, **ar tai ir yra**, ką nori, kad brolis žinotų?“

Ieva: „Taip!!!“. (*čia baigiasi 1-asis ratas su pirmu vaiku – dabar eime prie kito vaiko*).

Aš: „Gerai, Aronai, **ką tu nori, kad sesuo žinotų?**“

Aronas: „Aš nenoriu, kad sesuo dabar su mumis žaistų. Aš noriu truputį daugiau pažaisti tik su Kajumi, nes neturėjau galimybės su juo pažaisti visą dieną. Aš tik noriu truputį laiko praleisti tik su juo vienuoje“.

Aš: „Ieva, **ką tu išgirdai iš brolio?**“

Ieva, niūriai ir nelaimingai: „Jis nori truputį pažaisti tik su Kajumi vienuoje“.

Aš: „Aronai, **ar tai yra tai, ko tu nori?**“

Aronas: „Taip“. (*čia pasibaigia 2-asis ratas – dabar eime prie 1-ojo vaiko*).

Aš: „Ieva, **ar dar nori ką nors broliui pasakyti?**“

Ieva: „Ne“.

Aš: „Aronai, **ar yra dar kas nors, ką Ieva turi žinoti?**“

Aronas: „Ne“. (*tai užbaigia tarpusavio supratimo etapą. Dabar eime prie veiksmų plano*).

Aš: „Gerai, ačiū. Dabar, ar turite minčių kaip išeiti iš šios situacijos?“

Ieva: „Ne“.

Aronas: „Na, ji galėtų žaisti su mumis, bet nieko mūsų neklausinėti apie žaidimą arba ką mes veikiame“.

Aš: „Ieva, tavo brolis pasakė, kad tu gali pažaisti su jais, jeigu tu neklausinėsi jokių klausimų apie žaidimą. **Ar tau taip tinka?**“

Ieva, sušunka patenkinta: „Taip“.

Aš: „Gerai, puiku. Ačiū, berniukai“.

Trys vaikai taikiai žaidė kartu. Aronas vėliau pasakė, kad viskas buvo gerai, nes Ieva tik vieną kartą paklausė ir tik vieno mažo klausimėlio.

2 pavyzdys: Žaidžia LEGO (Ieva: 3,5 m., Julius 3,5 m.).

Ieva: „Duok man keletą kaladėlių!!! Aš noriu irgi šitų!!!“

Julius: „Ne!!! Baik, čia mano!!!“

Aš atkreipiu jų dėmesį tarpe tarp jų šaukimo. Ieva, **ką norėtum, kad Julius žinotų?**“

Ieva: „Aš noriu pažaisti su šiais LEGO! Šitoje dėžėje!“

Aš: „Juliau, **ką tu išgirdai iš sesės?**“

Julius: „Kvaila tai!“

Aš: „Ieva, **ar tai ir yra tai**, ko tu nori?“ „Ar tai Julius turi žinoti?“

Ieva, švelniu balseliu: „Ne. Aš noriu jo LEGO“.

Aš: „Juliau, **ką tu išgirdai sesę sakant dabar?**“

Julius: „Ji nori mano LEGO. Ir dar ten bla bla bla bla, ko aš nenoriu girdėti“.

Aš: „Ieva, **ar yra tai, ko nori?** Ar brolis teisingai tave suprato?“

Ieva: „Taip“. (*čia baigiasi 1-asis ratas; dabar eime prie kito vaiko*).

Aš: „Gerai, Aronai, **ką tu nori, kad Ieva žinotų?**“

Julius: „Aš nenoriu jai duoti LEGO“. Aš su jais žaidžiu“.

Aš: „Ieva, **ką tu išgirdai Julijų sakant?**“

Ieva, liūdnai, „Jis nenori dalintis“.

Aš: „Juliau, ar tai yra tai, ką tu norėjai žinoti?“

Julius: „TAIP“. (*čia pasibaigia 2-asis ratas; dabar eime prie kito vaiko*).

Aš: „Ieva, **ar yra dar kas nors, ką Julius turi žinoti?**“

Ieva: „Aš labai labai pykstu“.

Aš: „Juliau, **ką tu išgirdai iš Ievos?**“

Julius: „Ji labai pyksta ir bla bla bla“.

Aš: „Ieva, **ar tai yra tai, ką Julius turi žinoti?**“

Ieva: „Taip“. (*tuo pasibaigia 3-asis ratas, dabar eime prie kito vaiko*).

Po to, kai abu vaikai pasisako ir daugiau nebeturi ką pasakyti, pereiname prie veiksmų plano.

Aš: „Ačiū jums abiems. Dabar ar turi kuris nors idėjų kaip būtų galima išeiti iš šios situacijos?“

Ieva: „Ne“.

Julius: „Taip. Paimk žuvyčių akvariumą ir išpilk ant grindų!“.

Aš: Ieva, **ar tau tai tinka?**“ Išpilti vandenį ant grindų ir taip išeiti iš šios situacijos?“

Ieva, šypsodamasi, „Nee“.

Aš: „Gerai, ar dar yra kokių idėjų?“

Julius, be žodžių, paima savo pastatytą LEGO, jį padalina į dalis, duoda vieną Ievai, tada pats iš Ievos dėžės pasiima LEGO ir atsisėda patenkintas. Ieva taip pat atrodo labai laiminga.

Aš kaip visada nustebusi: „Gerai. **Ar tai tinka abiems?**“

Abu vaikai: „Taip“.

Vaikai tuo metu atrodo visiškai pasikeitę, bendrauja kitaip nei ankščiau. Jie pradeda žaisti kartu, dalintis LEGO vienas su kitu. Prieš tai – Ieva šaukė ir verkė, spardėsi, kad Julius neduoda kaladėlių, tuo tarpu dabar – jie kartu taikiai žaidžia jau kuris laikas.